

19, 20, 21, 22 и 23 годишният, които сж въ IV, V, VI, VII кл., сж повече индивиди съ ограничени способности, повтарятъ класоветъ, работятъ често прѣкомѣрно, за да наваксатъ съ повече трудъ това, което способноститѣ не могатъ да имъ дадатъ. Така тѣ убиватъ тѣлото си и повечето затѣпяватъ умствено. Въ тази група сж и ученицитѣ съ хронически и наследствени болести. Постояннитѣ имъ боледувания прѣчатъ на организма да произвежда достатъчно сили за умствения трудъ, както и за растенето на тѣлото. Но има голѣмъ % ученици, които сж по-възрастни за класа, въ който следватъ и които сж надъ нормата по ръстъ, тегло и гр. обиколка. Разгледани отдѣлно, тѣзислучаи даватъ следното: 1. Най-голѣмата група отъ тѣхъ сж добри по успѣхъ. Тѣ сж ученици съ способности, а закѣснѣтието имъ въ учението се дължи на различни домашни, здравословни, икономически и др. причини. 2. Друга група отъ тѣхъ сж съ слабъ успѣхъ, съ недостатъчни или срѣдни способности, но които не правятъ усилие въ работата и училището имъ е мѣсто за забава, затова тѣлото имъ се развива за смѣтка на духа. Общо даннитѣ ни водятъ къмъ заключението, че училището и училищнитѣ занятия не благоприятствуватъ за тѣлесното развитие на младежта, особено следъ завършване на пубертетната криза къмъ 17—18 год. Този периодъ време въ живота на човѣка съвпада и съ времето на силното растене на организма и семейството трѣбва да помогне юношата като засили храната и подобри условията на живота му въ кѣщи и така да намали зловредното влияние на школнитѣ занятия и режимъ.

Правихъ и други изследвания, но само съ много-добре развититѣ и напълно слабитѣ въ тѣлесно отношение ученици. Избрахъ само онѣзи ученици, които чувствително сж надъ и подъ нормата по ръстъ, тегло и гр. ширина. Чувствително надъ и подъ нормата разбихахъ напр. за ръста отъ 2—5 и даже до 10 см. надъ и подъ нормата; за теглото отъ 2—5—10 кгр.; и за гр. обиколка отъ 2—8 см. надъ и подъ нормата. Отъ 543 уч. чувствително надъ нормата сж 71 уч. и чувствително подъ нормата сж 84 уч.

Въ м. гимназия следватъ ученици отъ градове 75% и отъ селата 25%. Поискахъ да узная, коя отъ тѣзи две групи ученици процентно е повече надъ или подъ нормата. Отъ гражданчетата 13% сж надъ нормата и 14% подъ нормата, а отъ селянчетата 13% сж надъ нормата и 20% сж подъ нормата въ тѣлесно развитие. Еднакъвъ % гражданчета и селянчета сж надъ нормата, а подъ нор-

мата селянчетата сж процентно повече. Би трѣбвало да е обратното, защото обикновено селянитѣ сж по-здрави и издрѣжливи отъ гражданитѣ. Но, изглежда, че училището влияе зловредно повече върху здравето на селянчетата. Последнитѣ живѣятъ въ града съ малко срѣдства и често при лоши хигиенични условия, пѣкъ и градскитѣ съблазни ги увличатъ и похабяватъ здравето имъ.

Зададохъ си и въпроса: има ли съотношение между занятието на родителитѣ или изобщо между материалното и духовно състояние на родителитѣ и физическото развитие на ученицитѣ?

Чувствително подъ и надъ нормата	Чиновници	Занаятчи	Търговци	Работници	Земледелци	Безъ родители	Плататъ училищна такса	Не плататъ училищна такса
Чувствително надъ нормата %	28%	5%	42%	3%	14%	8%	60%	40%
Чувствително подъ нормата %	18%	21%	7%	26%	16%	12%	30%	70%

Споредъ горната таблица ученицитѣ, които въ физическото си развитие сж надъ нормата, по-голѣмъ процентъ отъ тѣхъ — 28% сж отъ семейства на чиновници и 42% на търговци, а тѣзи, които сж подъ нормата въ физическото си развитие, сж повече—21% отъ занаятчийски семейства и 26% отъ работнишки. Отъ ученицитѣ, които сж надъ нормата 60% плататъ училищна такса, а отъ тѣзи, които сж подъ нормата 70% не плататъ училищна такса. Оскѣдицата, лишенията, мизерията, слабата култура на родителитѣ се отразяватъ изобщо пагубно за развитието на подрастващия индивидъ.

Поставихъ си за разрешение и следнитѣ въпроси: 1. Има ли влияние за физическото развитие на юношата числото на членоветѣ въ семейството? 2. Има ли нѣкакво постоянно съотношение между показанія успѣхъ на ученицитѣ и физическото имъ развитие? По първия въпросъ изследванитѣ ученици разпредѣлихъ въ три групи: I група — ученици отъ семейства съ 1 и 2 деца; II група — съ 3 и 4 деца; и III група — съ 5 и повече деца. По втория въпросъ ученицитѣ разпредѣлихъ по успѣхъ на три група: безъ слаби бележки, съ слаби, съ много-добри и съ отлични.